

ŠKOLA ZA CESTOVNI PROMET
Trg J.F.Kennedyja 8, Zagreb

NASTAVNO PISMO
ZA PROGRAME OBRAZOVANJA ODRASLIH

Nastavni predmet :

OSIGURANJE U PRIJEVOZU

Zanimanje :

TEHNIČAR ZA ŠPEDICIJU I LOGISTIKU

Autor : Tomislav Fabijanić, prof.
Zagreb, 2011.

KAKO KORISTITI NASTAVNO PISMO

Cijenjeni polaznici,

nastavno pismo zamišljeno je kao is(pri)pomoć u organizaciji samostalnog učenja, pripremanja i polaganja ispita.

Na početku nastavnog pisma nalazi se sadržaj koji daje najkraći uvid u strukturu nastavnog gradiva, odnosno orijentacijski uvid u nastavne cjeline i jedinice koje su razrađene u nastavnom pismu i s kojima ćete se upoznati.

U razradi nastavnih cjelina definirani su novi pojmovi i objašnjenja koja koristimo kako bismo lakše savladali propisane sadržaje.

Na kraju nastavnog pisma nalaze se pitanja na koja je dobro odgovoriti nakon proučenog sadržaja, posebno zato što se slična pitanja pojavljuju na ispitu. Pitanja koja niste uspjeli odgovoriti, možete pronaći u dodatnoj literaturi ili na web stranicama.

Sve naučeno možete i dalje nadograđivati.
Želim Vam uspjeh na tom putu!!!

Priloženim popisom literature želio sam potaknuti one koji žele više na samostalni istraživački rad i korištenje različitih izvora znanja.

SADRŽAJ :

Uvod	4
1. Pojam osiguranja	5
2. Povijesni razvoj osiguranja	5
3. Podjela osiguranja	6
4. Osnovni pojmovi u osiguranju	7
4.1 Iznos osiguranja	7
4.2 Rizik	8
4.3 Interes osiguranja	9
4.4 Osigurani slučaj	9
4.5 Premija osiguranja	10
5. Ugovor o osiguranju	10
5.1. Ugovorne stranke	11
5.2 Sklapanje ugovora o osiguranju	11
5.3 Polica osiguranja	11
5.4 Naknada štete iz osiguranja	13
5.5 Izmjena ugovora o osiguranju	13
6. Vrste šteta u osiguranju	13
6.1 Stvarni potpuni gubitak	14
6.2 Izvedeni potpuni gubitak	14
6.3 Generalna havarija	14
6.4 Pojedinačna havarija	15
6.5 Nagrada za spašavanje	16
7. Posebna osiguranja	16
7.1 Klupsко osiguranje	16
7.2 Obvezno osiguranje	17
7.3 Kasko osiguranje	18
7.4 Reosiguranje	20
Pitanja.....	21
Literatura	22

UVOD :

Osiguranje je vjekovna težnja pojedinca da se zaštiti od opasnosti koje mu ugrožavaju život i nanose štete na imovini.

Čovjek je spoznao da se udruživanjem u zajednicu, na načelima **solidarnosti i uzajamnosti**, može lakše zaštititi i spasiti.

Od samopomoći i „dozivanja upomoć“ došlo je do organiziranog prikupljanja sredstava unaprijed čiji je napredni oblik doveo do uspostave pojma i svrhe OSIGURANJA.

Osiguranje je značajan institut gospodarske djelatnosti svake zemlje. S obzirom na vrijednost materijalnih dobara i s tim u svezi moguće štete, danas je nezamisliva gospodarska djelatnost ako ona nije pokrivena osiguranjem.

Institut osiguranja nastao je davno i neprestano se razvijao i mijenjaо s razvojem ljudskog društva.

1. POJAM OSIGURANJA :

Osiguranje kao gospodarska djelatnost može se karakterizirati sa dva stajališta :

a) osiguranje sa pravnog stajališta

- ugovor između dviju stranaka, osiguranika i osiguratelja u kojem se osiguratelj obavezuje na naknadu ukoliko dođe do štetnog događaja, a osiguranik se obavezuje na plaćanje premije

b) osiguranje sa ekonomskog stajališta

- pružanje ekonomске i financijske zaštite u svrhu očuvanja vrijednosti osigurane robe

Osnovno načelo instituta osiguranja je princip **uzajamnosti i solidarnosti** prema kojem veliki broj osiguranika, plačajući premiju osiguranja, omogućuje osiguratelju da unaprijed akumulira novčana sredstva za isplatu budućih šteta.

2.POVIJESNI RAZVOJ OSIGURANJA:

Osiguranje kao jedna od posebnih i specifičnih društveno-ekonomskih kategorija, vuče svoje podrijetlo još od prvih oblika razmjene dobara između ljudi te je tako vezana za najranije razdoblje ljudskog društva.

- Kina, 3000 g. p. n .e. – primjena principa osiguranja čija je svrha bila podjela rizika putovanjaž
 - roba koja se prevozila rijekom Jangce, tovarena je u više čamaca i na taj način je podijeljen rizik
- Hamurabijev zakonik – vidljiva postojanost izvjesne institucije slične osiguranju

Počeci osiguranja u današnjem smislu riječi vuku svoje podrijetlo iz pomorskog osiguranja u 14. st. u Italiji u praksi notara – prvi sačuvani ugovor o osiguranju iz 1347. g.

Počeci osiguranja u Hrvatskoj vidljivi su već u 16. st. o čemu govori prvi pisani akt koji govori o pomorskom osiguranju – dubrovački *Ordo super assecuatoribus* iz 1562. g.

U Hrvatskoj je prva domaća organizacija za osiguranje osnovana 1884. g. pod nazivom **Osiguravajuća zadruga „Croatia“**, a osnovalo ju je Gradsko poglavarstvo za osiguranje od opasnosti požara. Tijekom vremena zadruga osniva svoje poslovnice i u drugim gradovima te proširuje poslovanje uvodeći osiguranja života, transportno osiguranje i dr.

Organizacija djeluje i danas pod nazivom **„Croatia osiguranje“** i najveća je osiguravajuća kuća u Hrvatskoj.

3. PODJELA OSIGURANJA :

Glavni kriteriji podjele osiguranja jesu :

1) Organizacija osiguranja s obzirom na snošenje rizika :

- a) uzajamno osiguranje
- b) osiguranje preko osiguravajućih organizacija

2) Obveznost osiguranja :

- a) dobrovoljno osiguranje – slobodna volja ugovornih stranaka
- b) obvezno osiguranje – dužnost sklapanja ugovora

3) Predmet osiguranja :

- a) imovinsko osiguranje
 - imovina, pravni odnos, transportno osiguranje
- b) osobno osiguranje
 - osiguranje života, osiguranje od nesretnih slučajeva

Transportno osiguranje dijeli se na :

- a) kasko osiguranje – prijevozna sredstva
- b) kargo osiguranje – roba
- c) osiguranje odgovornosti vozara

4. OSNOVNI POJMOVI U OSIGURANJU :

U pravnom odnosu osiguranja susrećemo se s nekim osnovnim elementima tog odnosa koji se javljaju u svim oblicima i granama osiguranja.

Najvažniji elementi odnosno pojmovi koji se javljaju u pravnom odnosu osiguranja jesu :

- a) zbroj ili iznos osiguranja**
- b) rizik**
- c) interes osiguranja**
- d) osigurani slučaj**
- e) premija osiguranja**

4.1. Zbroj ili iznos osiguranja :

Iznos osiguranja je najveći iznos koji je osiguratelj dužan platiti osiguraniku ako nastupi osigurani slučaj.

U načelu iznos osiguranja mora biti jednak stvarnoj vrijednosti osiguranog interesa izraženog u novcu

Ako se svota osiguranja ne poklapa sa stvarnom vrijednosti osigurane stvari, dolazi do odnosa nadosiguranje i podosiguranje.

Podosiguranje – iznos osiguranja manji od stvarne vrijednosti

Nadosiguranje – iznos osiguranja veći od stvarne vrijednosti

- zakonom nedozvoljeno

4.2. Rizik :

Rizik je mogućnost nastupanja nekog štetnog događaja na imovini osiguranika koja je predmetom osiguranja.

Da bi neki štetni događaj mogao biti osiguran, mora biti :

- realno moguć (pad meteora)
- neizvjestan u smislu hoće li uopće ili kada nastupiti
- nezavisan od volje osiguranika (zlonamjera)

U transportnom osiguranju rizici su vezani uz opasnosti kojima su izloženi ljudi, prijevozna sredstva i stvari činjenicom odvijanja određenog prometa.

Rizici u transportu najčešće se dijele na :

- a) osnovne transportne rizike**
- b) dopunske transportne rizike**
- c) ratne i političke rizike**

a) osnovni transportni rizici :

Osnovni transportni rizici su takvi rizici koji su usko vezani s djelovanjem transporta i opasnostima koje iz toga mogu nastati. Većina tih opasnosti istodobno zahvaća i prijevozno sredstvo i robu.

b) dopunski rizici

- su takvi rizici koji su vezani uz svojstvo robe koja se prevozi.
U najčešće dopunske rizike spadaju : krađa, vлага, lom, curenje...

c) ratni i politički rizici

- rizici do kojih dolazi uslijed ratova, građanskih nemira i sl.
Ratni i politički rizici se osiguravaju posebnim policama koje pokrivaju ove rizike.

4.3 Interes osiguranja

- spada u jedan od osnovnih elemenata odnosa osiguranja koji u sebi sadrži čitav niz pitanja kao što su: objekt i subjekt interesa, vrijednost osiguranog interesa i sl.
- objekt interesa je ekonomска vrijednost koju neka osoba, subjekt interesa želi sačuvati od propasti

4.4 Osigurani slučaj

- unaprijed predviđeni događaj u ugovoru o osiguranju koji svojom realizacijom proizvodi štetni događaj na imovini osiguranika, a istodobno stvara obvezu osigурatelju da nastalu štetu nadoknadi svojem osiguraniku
- osnovni uzroci ostvarenja rizika – prirodni događaji i ljudi

4.5 Premija osiguranja

- je novčani iznos koji je ugovaratelj osiguranja dužan platiti osiguratelu
- premija se najčešće definira kao cijena rizika
- visina premije ovisi o :
 - vrijednosti osiguranog interesa
 - dužina trajanja osiguranja
 - broj pokrivenih rizika
 - djelovanje zakona ponude i potražnje i dr.

5. UGOVOR O OSIGURANJU :

Ugovorom o osiguranju obavezuje se ugovaratelj osiguranja da udružuje određeni iznos osiguratelu, a osiguratelj se obavezuje isplatu naknade ako nastane događaj koji predstavlja osigurani slučaj.

5.1 Ugovorne stranke

Stranke ugovora o osiguranju su **osiguratelj i osiguranik**.

Osiguratelj na sebe preuzima obvezu isplaćivanja naknade ako nastupi osigurani slučaj.

Osiguranik je pravna ili fizička osoba koja na osnovi ugovora o osiguranju stupa u pravni odnos s osigurateljem i koja ima interes da ne nastupi osigurani slučaj (načelo uzajamnosti), te ima obvezu plaćanja premije za vrijeme trajanja ugovora (načelo solidarnosti)

5.2 Sklapanje ugovora o osiguranju

Za sklapanje ugovora o osiguranju nisu potrebne posebne formalnosti. Ugovor je sklopljen čim je postignuta suglasnost volje ugovornih stranaka.

Osiguranik dostavlja osigурателју tzv. Prijavu osiguranja u kojoj navodi sve podatke potrebne za sklapanje ugovora, a osigурателј sa svoje strane daje tzv. Kvotaciju, tj. navodi premijske stope i uvjete osiguranja.

5.3 Polica osiguranja

Slika : Polica osiguranja

Polica osiguranja je pisana isprava koja se izdaje prilikom sklapanja ugovora o osiguranju.

U polici moraju biti navedeni ovi podaci :

- ugovorne strane
- osigurana stvar
- rizici
- trajanje osiguranja
- svota osiguranja
- premija ili doprinos
- datum izdavanja i potpis ugovornih stranaka

Prijenos prava iz polica ovisi o načinu kako je označen osiguranik.

Prema tome polica može biti : a) polica na ime

b) polica po naredbi

c) polica na donositelja

Poseban način prijenosa prava iz police je njena **vinkulacija**.

VINKULACIJA - prijenos prava iz osiguranja prije nastanka štete Javlja se kod kreditnog poslovanja.

U transportnom osiguranju poznate su ove police :

- generalna polica
- pojedinačna polica
- engleska pomorska polica

5.4 Naknada štete iz osiguranja

Osiguratelj će nadoknaditi štetu osiguraniku pod ovim uvjetima :

- a) ako između osiguranih rizika i nastale štete postoji uzročna veza
- b) ako osiguranik nije kriv za nastalu štetu
- c) ako su ispunjeni svi uvjeti kojima se određuju međusobna prava i obveze između osiguranika i osiguratelja

Ako se šteta ne likvidira u potpunosti odmah, osiguranik može zatražiti akontaciju štete, s tim da ona ne smije prijeći pretpostavljeni iznos štete.

U potpunosti se može isplatiti iznos nesporognog dijela obvezе.

5.5 Izmjena ugovora o osiguranju

Provodi se promjenom teksta police ili unošenjem izmjena, dodavajućo polici posebne uglave.

Ugovor o osiguranju počinje teći od 0 sati prvog, a završava u 24 sata posljednjeg dana.

U transportnom osiguranju govori se o osiguranju za određeno putovanje.

6. VRSTE ŠTETA U OSIGURANJU :

Kao posljedica realizacije osiguranih rizika, mogu nastati ove vrste šteta :

- a) stvarni potpuni gubitak
- b) izvedeni potpuni gubitak
- c) zajednička ili generalna havarija
- d) pojedinačna havarija
- e) nagrada za spašavanje

6.1 Stvarni potpuni gubitak

- se iskazuje kao materijalni gubitak do kojeg je došlo zbog propasti, nestanka ili uništenja robe da je roba prestala postojati kao takva
- ako je do štete došlo zbog realizacije osiguranih rizika, osiguratelj je dužan nadoknaditi punu osiguranu vrijednost po odredbama ugovora o osiguranju

6.2 Izvedeni potpuni gubitak

- predstavlja ekonomski gubitak osigurane robe koja kao takva fizički postoji, ali, s obzirom na njezinu namjenu, ona za osiguranika ne predstavlja nikakvu vrijednost.
 - izvađena roba iz potonulog broda
 - troškovi za spašavanje i čuvanje veći od vrijednosti
 - zbog naredbi upravnih vlasti, blokade, zabrane i sl.

U slučaju priznanja ove štete, osiguratelj također nadoknađuje osiguraniku punu vrijednost osigurane robe kao da se radi o potpunom gubitku.

6.3 Generalna havarija

- šteta ili trošak koju je zapovjednik broda razumno i namjerno nanio brodu ili ukrcanom teretu u cilju spašavanja broda i tereta
- tako učinjene štete i troškove nadoknađuju zajedno svi interesenti koji su sudjelovali u odnosnom pomorskom pothvatu

6.4 Pojedinačna havarija

- svako oštećenje ili gubitak koji se dogodio brodu ili teretu nastupom štetnog događaja
- štetu snosi onaj čija je stvar nastupom događaja oštećena
- može biti potpun gubitak stvari ili djelomičan gubitak, stoga se govori o djelomičnoj pojedinačnoj havariji ili pojedinačnoj havariji

6.5 Nagrada za spašavanje

- akcija spašavanja radi izbavljanja osigurane stvari od neposredne opasnosti nesumnjivo je u zajedničkom interesu osiguranika i osiguratelja, stoga je prirodno da nagradu za spašavanje spasiocima treba nadoknaditi osiguratelj koji je preuzeo rizik
- osiguratelj nadoknađuje osiguraniku troškove i nagradu za spašavanje pod uvjetom da je spašavanje bilo uspješno

7. POSEBNE VRSTE OSIGURANJA

Posebna osiguranja dijele se na :

- a) **klupsko osiguranje**
- b) **obvezno osiguranje**
- c) **kasko osiguranje**
- d) **reosiguranje**

7.1 Klupsko osiguranje

- nastalo je kao rezultat odbijanja osiguratelja da u potpunosti prihvate osiguranje odgovornosti brodara
- brodari su u velikoj mjeri i sami sudjelovali u pokriću šteta
- nastalo je u Engleskoj u 19. st., a kasnije se proširilo i na druge zemlje (SAD, Japan, skandinavske zemlje)
- brodari su se udruživali u klubove i međusobno snosili troškove prema načelu uzajamnosti
- specifičnost klubova je što članstvo ne čine pojedini brodari, već konkretni brod (svjedodžba o učlanjenju)
- klubovi pokrivaju sljedeće rizike :
 - smrt, ozljede, bolest i gubitak imovine pomoraca
 - spašavanje života posade
 - slijepi putnici i izbjeglice i dr.

7.2 Obvezno osiguranje

- ugovor o obveznom osiguranju dužan je sklopiti korisnik ili vlasnik prijevoznog sredstva prije nego što prijevozno sredstvo stavlja u promet
- u našoj se zemlji obavezno osiguravaju :
 - putnici u javnom prijevozu
 - korisnici ili vlasnici motornih vozila
 - vlasnici zrakoplova i brodica na motorni pogon snage iznad 15 Kw
- korisnici odnosno vlasnici prijevoznog sredstva dužni su osigurati i ove osobe :
 - putnike što ih prevoze korisnici taksija, rent-a-car vozila i zrakoplova koji su registrirani za obavljanje te djelatnosti
 - radnike koje organizacije prevoze vlastitim prijevozom
 - turiste i druge osobe koje uz naplatu prevoze korisnici
- putnicima se smatraju i osobe koje se nalaze u krugu kolodvora, pristaništa, aerodroma ili u neposrednoj blizini prijevoznog sredstva
- obvezno osiguranje vrijedi i za vozila inozemne registracije koja dolaze u našu zemlju te za inozemne zrakoplove koji lete u zračnom prostoru naše zemlje

Snaga porivnih strojeva	Bruto premije obveznog osiguranja brodice ili jahte		
	Osobne potrebe i javne svrhe	Gospodarske svrhe (osim najma)	Gospodarske svrhe (najam)
preko 15 kw do 30 kw	180 kn	320 kn	390 kn
preko 30 kw do 50 kw	270 kn	450 kn	540 kn
preko 50 kw do 110 kw	360 kn	630 kn	760 kn
preko 110 kw do 180 kw	505 kn	730 kn	880 kn
preko 180 kw	600 kn	850 kn	1.020 kn

7.3 Kasko osiguranje

- vrsta osiguranja koja se sklapa na dobrovoljnoj osnovi između osiguranika i osiguratelja
- vrsta osiguranja koja označava pojam prijevoznog sredstva, no osiguravaju se i sve vrste motornih priključnih, tračnih i radnih vozila i radnih strojeva
- vrste kasko osiguranja :
 - pomorski kasko
 - riječni kasko
 - avionski kasko
 - kasko osiguranje cestovnih vozila

Razlikujemo 2 vrste kasko osiguranja cestovnih vozila:

1. **potpuno** kasko osiguranje
2. **djelomično** kasko osiguranje

Pokriveni rizici u potpunom kasko osiguranju

1. prometne nezgode
2. pada ili udar nekog predmeta
3. požar i udar groma
4. eksplozije, osim eksplozije od nuklearne energije
5. oluje
6. tuče
7. snježne lavine
8. pad letjelice
9. manifestacije i demonstracije
10. poplave i bujice
11. iznenadno toplinsko ili kemijsko djelovanje izvana
12. krađe, provalne krađe, razbojstva i protupravno oduzimanje vozila
13. zlonamjerno postupanje ili objest trećih osoba

Osigurani rizici u djelomičnom kasko osiguranju cestovnih vozila

– ne pokriva sve materijalne štete na vozilu i osiguranim stvarima (koje pokriva puni kasko), već pokriva samo određene osigurane rizike.

- društva za osiguranje u RH nude osiguranje određenih skupina rizika, koje zovu kombinacijama i označavaju ih velikim početnim slovima: A, B, C, D itd. (npr. oštećenje od: požara, udara groma, eksplozije, oluje, tuče, zračne letjelice, manifestacije ili demonstracije; 3+4+5+6+8+9).

- naknada štete neće biti moguća ako:

- osoba nema važeći vozačku dozvolu
- je pod utjecajem alkohola i opojnih sredstava
- vozilo nije registrirano

Osiguranik: HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA

(03469271-000)

TRG ŽRTAVA FAŠIZMA 4, 10000 ZAGREB

Trajanje: Početak: 16.01.2009. u 12:00. Isetak: 16.01.2010. u 12:00.

JEDNOCODIŠNJE osiguranje dospijeva na obnovu svake godine na dan 16.01.

Predmet osiguranja: OSOBNO VOZILO BMW 760 LI Broj kasije WBAHP810X0DC73256, god. proizvodnje 2008, 327 kW		Reg.ozn. ZG9636AP	
Davanica za obračun premije i gornja granica obveze prema čl. 20. Uvjeta AK:		4.187,595,00 kn.	
		Bez franžize.	
Opis	Osnovica	Premijska stopa	Premija (kn)
PUNI KASKO	4.187,595,00	6,060	253.768,26
BONUS PO POLICIJAO	253.768,26	+ 30,000 %	76.130,48
POPUST - KOLIČINA VOZILA (II I VIŠE)	177.637,78	+ 5,000 %	8.881,89
POPUST - UGRADENI ZAŠTITNI UREDAJ PROTIV KRADE	168.755,89	+ 5,000 %	8.437,79
Ukupno			160.318,10
Ukupna premija osiguranja automobilskog kaska za razdoblje od 16.01.2009. do 16.01.2010.		160.318,10	

7.4 Reosiguranje

U situacijama kad jedna organizacija za osiguranje ili jedan osigурателј осигурава velike materijalne vrijednosti, pojavljuje se problem eventualne nemogućnosti isplate velikih šteta.

Iz tog razloga pojedina osiguranja međusobno sklapaju ugovore o osiguranju vlastitih rizika.

Reosiguranje je u interesu osigурателя jer mu se na taj način daje veća sigurnost naknade u slučaju ostvarivanja rizika.

Reosiguranje je pravni odnos po kojem jedna stranka, tj. reosigурателј, preuzima obvezu drugoj stranci, tj. osigурателју, platiti dio ili čitav iznos koji bi osigурателј trebao platiti svom osiguraniku, a osigурателј preuzima obvezu reosigурателјu platiti određenu premiju.

Dio obveza koje se ne mogu reosigurati u zemlji, organizacija za osiguranje pokriva reosiguranjem u inozemstvu.

Pitanja

1. Pojam osiguranja
2. Razvoj osiguranja u svijetu
- 3. Razvoj osiguranja u RH**
4. Osnovni pojmovi u osiguranju
5. Iznos osiguranja
6. Rizik - pojam i vrste
7. Interes osiguranja
8. Objekt i subjekt osiguranja
9. Osigurani slučaj
10. Premija osiguranja
11. O čemu ovisi visina premije
12. Ugovorne stranke
13. Polica osiguranja
14. Naknada štete
15. Izmjena ugovora
16. Vrste šteta u osiguranju
17. Navedite razliku između stvarnog i izvedenog potpunog gubitka
18. Pojam havarije
19. Navedite razliku između generalne i pojedinačne havarije
20. Nagrada za spašavanje
21. Nastanak klupskega osiguranja
22. Pokriča klupskega osiguranja
23. Razlika obveznog i kasko osiguranja
24. Kasko osiguranje
25. Specifičnost reosiguranja

LITERATURA

Zvonimir Aržek : Transport i osiguranje

Vladimir Petranović : Osiguranje i reosiguranje

Časopis : Osiguranje i privreda

Branko Jakaša : Pravo osiguranja

Internet